

KOKKUVÕTE

EESTI MASINA- JA METALLITÖÖSTUSE ARENG AASTAST 1991

Eesti masina- ja metallitööstus on teinud viimase 24 aasta jooksul läbi suure arengu, seljatades mitmeid raskusi, mis tulenesid nii Eesti väiksusest kui pikast okupatsiooniperioodist. Tegeledes tänapäevaste probleemidega, ei tohiks unustada saavutusi, mis juba tehtud. Hetkeolukorrast saab minna vaid paremuse poole, kuid selleks tuleb probleemidele vastu seista ning langetada tõsiseid otsuseid.

Värkselt taasiseseisvunud Eesti majanduslik olukord oli nukker: tehaste masinapargid olid aegunud, raha investeringuteks puudus ning sinne toodang ei vastanud lääne turu standarditele. Eesti majandusele on iseloomulik end võrrelda põhjanaabri Soome ning muude Euroopa riikidega, sest pidev eesmärk on muutuda paremaks. Kuigi sinne tööstus pole suutnud mitmes vallas saavutada Euroopa riikide arvulisi näitajaid, on tööstuse areng siiski olnud muljet avaldav.

Arengu esimeseks olulisemaks sammuks võiks lugeda 1990-ndatel sisse viidud rahvusvahelisi standardeid. Lisaks sellele tegeles terve Eesti majandus välismaiste partnersuhete loomisega, et parandada ekspordi ning toormaterjali puuduse probleeme. Aastatuhande vahetusel jõudsid Eesti tööstusesse uued tehnoloogiad ning tarkvara tootmisprotsesside juhtimiseks. Tootmistehnoloogia on alati olnud pidevas arengus, kuid 21. sajandil on saanud selgeks, et edasine areng kiireneb ning elukestva õppe olulisus kasvab. Senine kiire tööstuse areng on toimunud suuresti tänu Eesti Masinatööstuse Liidu ning Tallinna Tehnikaülikooli abile.

Üks peamine probleem, millega tänapäeva masina- ning metallitööstus silmitsi seisab, on kvalifitseeritud tööjõu puudus. Kuigi praegu ei pruugi see tõsine probleem otseselt väga suurt mõju avaldada, siis tulevikus võib sellest saada oluline pärssiv tegur metalli- ning masinatööstuse arengus (mida ta siiski on ka juba praegu). Kindlasti tuleb tööstusel seda probleemi rohkem lahti rääkida ning arutada võimalusi, kuidas metalli- ning masinatööstus võiks saada ihaldusväärseks töövaldkonnaks. Pikas perspektiivis peaks leidma võimalusi, kuidas kaudselt inimesi suunata õppima reaalseid ning oskustöid. Samas ei tohi unustada ka õppekvaliteedi probleeme, mille lahendamisel ei tohiks kutse- ning kõrgkoole üksinda jätta, sest peamine mõju avaldub otseselt tööturul. Tööstus peab kaasa rääkima, kuidas muuta õppemeetodeid nii, et värsked koolilõpetajad oleks omandanud vajalikud oskused.

Teiseks olulisemaks probleemiks on kerkinud vähene lisandväärtus, mis on eriti aktuaalne just metallitööstuses ning mis suuresti sõltub kvalifitseeritud tööjõust. Peamised lisandväärtuse eeldused on haridus, tehnoloogia, tootmise efektiivsuse tõus ning töötajate heaolu. Samas tuleb mõista, et mõnes valdkonnas on võimaliku loodava lisandväärtuse maksimum oluliselt madalam. Selliseks valdkonnaks võib peamiselt lugeda lihtkonstruktsioone ning -lahendusi, mille tootmine on ning jääb vajalikuks. Võimaliku lahendusena võib välja pakkuda selle valdkonna teenusepakkujate vähendamise. Samas tekitab selline lahendus küsimuse, kas suunatud ja teadlik spetsialiseerumine on üleüldiselt vajalik, kui lihtlahendusi pakkual firmal on võimalused isemajandamiseks ning kliente jagub. Teisalt, on majanduskriisid näidanud, et vähim kahju tekitab ebakindel majanduslik olukord kõrgelt spetsialiseerunud ettevõtetele. Seega võib öelda, et lihtsate toodete ning lahenduste pakkumine, on riskantne ettevõtmine.

Üleüldiselt võib öelda, et kõigis arutletud ning analüüsitud valdkondades: tootmismahitudes, ekspordis, müüginumbrites, lisandväärtuses, investeringutes, ettevõtete arvus ning tööhõive määras, on märgata kindlat positiivset trendi. Tööstus on stabiliseerunud ning näitab aeglast kasvu. Kiire kasvutempo, mis ilmestas end aastatel 2006 kuni 2008, tundus numbriliste näitajate järgi üks tulemuslikke perioode Eesti majanduses, kuid põhjustas katastroofilisi tagajärgi, sest majanduskasv ei olnud põhjustatud sisulisest arendustegevusest vaid tootmismahitudes suurenemisest. Seetõttu tuleb veelkord rõhutada investeerimise olulisust teadus-ning arendustegevusse ja tehnoloogiasse.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et Eesti masina- ja metallitööstus on arengujärgus, kus tuleb võtta vastu sisulisi otsuseid. Lõppude lõpuks on tööstuse enda valida, kas jätkata sama teed või muuta kurssi kõrge spetsialiseerumise ning tiheda koostöö suunas.